

Mariusz Wiśniewski

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

SZKOLNICTWO ZAWODOWE W REGIONIE WAŁBRZYSKIM – WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO¹

Streszczenie: Artykuł przedstawia wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w ponadgimnazjalnych szkołach zawodowych regionu wałbrzyskiego. Zestawiono analizę oferty edukacyjnej szkół ze względu na realizowane i planowane do utworzenia w najbliższym czasie kierunki kształcenia. Opisano formy współpracy szkół z małymi i średnimi przedsiębiorstwami regionu, a także dokonano oceny czynników decydujących o przygotowaniu absolwentów do wejścia na rynek pracy oraz wskazano czynniki – bariery ich wejścia na rynek pracy.

Słowa kluczowe: szkolnictwo zawodowe, rynek pracy, region.

1. Wstęp

Sytuacja ludzi młodych na rynku pracy zależy, w dużym stopniu, od ogólnej koniunktury gospodarczej, uwarunkowań ekonomicznych w regionie oraz w powiatach i gminach go tworzących. Wysokie bezrobocie jako skutek transformacji szczególnie dotknęło region wałbrzyski, gdzie także wśród ludzi młodych (w tym absolwentów) odnotowano wielu bezrobotnych. Szansę na znalezienie pracy powinno zwiększać dobrze ukierunkowane wykształcenie oraz cechy osobowe absolwentów.

Celem artykułu jest prezentacja wyników badania ankietowego, zrealizowanego w 79 ponadgimnazjalnych szkołach zawodowych (bez wyższych) regionu wałbrzyskiego (powiaty: wałbrzyski, ząbkowicki, kłodzki, świdnicki i dzierzoniowski) w maju 2009 r. Głównym celem badania była ocena oferty kształcenia zawodowego w regionie wałbrzyskim.

¹ Artykuł powstał z wykorzystaniem wyników badań prowadzonych w projekcie „Zawód na dziś i jutro – diagnoza kierunków kadr dla małych i średnich przedsiębiorstw w regionie wałbrzyskim”, w którym autor uczestniczył.

2. Oferta edukacyjna szkół zawodowych i nowe kierunki kształcenia

Dobrana do potrzeb rynku pracy oferta edukacyjna zwiększa szansę absolwentów na znalezienie pracy, a elastyczne dostosowanie katalogu szkoleń, kursów i nowych kierunków kształcenia do zmieniających się uwarunkowań sprzyja poprawie sytuacji młodzieży na rynku pracy [Witkowski 2007].

Analiza informacji na temat zawodów lub profili, w jakich szkoły organizowały nabór począwszy od roku szkolnego 2004/2005 do 2008/2009, wraz ze wskazaniem liczby oddziałów klas pierwszych dla poszczególnych zawodów/profilu, pozwoliła stwierdzić, że w zasadniczych szkołach zawodowych największą popularnością cieszył się zawód mechanika samochodowego. Kształcenie młodzieży w tym kierunku oferowało 6 placówek spośród wszystkich uczestniczących w badaniu. Szkoły często proponowały również kształcenie w zawodzie elektromechanika pojazdów samochodowych, kucharza i kucharza małej gastronomii. W liceach lub szkołach policealnych dominowały takie profile, jak: usługowo-gospodarczy, zarządzanie informacją, socjalny, administracyjno-ekonomiczny. W technikach najwięcej szkół kształciło w takich zawodach, jak: technik informatyk, technik ekonomista, technik hotelarstwa, technik mechanik, technik obsługi turystycznej, technik organizacji usług gastronomicznych.

Wiele szkół uczestniczących w badaniu zadeklarowało utworzenie w ciągu najbliższych dwóch lat nowych kierunków kształcenia, a planowane otwarcia nowych kierunków są przejawem reakcji szkół na dynamicznie zmieniającą się sytuację na rynku pracy w regionie.

Największym zainteresowaniem szkół cieszą się dwa kierunki kształcenia: w zawodach technik obsługi turystycznej i technik spedytor. Kształcenie techników obsługi turystycznej planowane jest w trzech powiatach: wałbrzyskim, ząbkowickim i świdnickim. W żadnym z nich, a także w całym regionie wałbrzyskim, zawód ten nie występował jako zawód deficytowy [Marszowski, Tausz 2005]. Niestety, w powiecie świdnickim należał on do zawodów nadwyżkowych. Kształcenie techników spedytorów zadeklarowały szkoły z powiatów wałbrzyskiego i kłodzkiego. Zawód ten nie stanowił nadwyżkowego w regionie wałbrzyskim, co więcej – w powiecie wałbrzyskim plasował się wśród zawodów deficytowych; pozostałe planowane kierunki kształcenia wyszczególniono w tabeli 1.

W wielu przypadkach planowane kierunki kształcenia znajdują odzwierciedlenie w popycie zgłaszanym na rynku pracy. Są to zazwyczaj zawody zrównoważone, a w dwóch przypadkach nawet deficytowe. Planowane są również nabory do klas pierwszych dla kierunków kształcenia w tych zawodach, które aktualnie na wałbrzyskim rynku pracy mają charakter zawodów nadwyżkowych. W dwóch przypadkach (technik ochrony środowiska, technik elektryk) zaobserwowano sytuację, w której nie zarejestrowano żadnej oferty pracy przy dużej (powyżej 20 osób) liczbie zare-

jestrowanych bezrobotnych. Ponadto w planach ankietowanych szkół nie znalazły się kierunki kształcenia, w których nie ma zarejestrowanych osób bezrobotnych, a znajduje się dla nich dużo ofert pracy.

Tabela 1. Nowe kierunki kształcenia planowane do wprowadzenia w latach 2010-2012 w regionie wałbrzyskim

Wyszczególnienie	1	2	3	4	5
Technik ochrony środowiska	N	Z	N	N	Z
Florystyka	Z	Z	Z	Z	Z
Technik usług fryzjerskich	N	N	N	N	N
Malarz-tapeciarz	N	N	N	N	Z
Monter mechatronik	Z	Z	Z	Z	Z
Sprzedawca	N	N	N	N	N
Technik architektury krajobrazu	Z	Z	Z	Z	Z
Technik organizacji reklamy	Z	Z	Z	Z	Z
Technik elektryk	N	N	N	N	Z
Krawiec	N	N	N	N	N
Elektromechanik	N	N	Z	N	N
Technolog robót wykończeniowych w budownictwie	N	D	N	Z	N
Murarz	N	N	N	N	N
Technik logistyk	D	Z	Z	Z	Z
Technik handlowiec	N	N	N	N	N
Technik agrobiznesu	Z	Z	Z	Z	N

Legenda: **D** – zawód deficytowy (wyszczególniono w ten sposób również zawody, dla których przy liczbie ofert pracy większej bądź równej 20 nie zarejestrowano żadnej osoby bezrobotnej); **N** – zawód nadwyżkowy (wyszczególniono w ten sposób także zawody, dla których przy liczbie bezrobotnych większej bądź równej 20 nie zarejestrowano żadnej oferty pracy); **Z** –zawód zrównoważony; numery 1, 2, 3, 4, 5 w kolumnach przyporządkowano odpowiednio następującym powiatom: wałbrzyski, dzierzoniowski, kłodzki, świdnicki, ząbkowicki.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

O otwarciu nowego kierunku kształcenia w ponadgimnazjalnych szkołach zawodowych regionu wałbrzyskiego decyduje wiele różnych czynników, a szczegółowa analiza ocen ich ważności wykazała, co następuje:

Moda na dany kierunek, jego popularność wśród kandydatów ubiegających się o przyjęcie do ponadgimnazjalnej szkoły zawodowej wskazywana była na pierwszym miejscu przez 13,3% badanych. Na drugim, trzecim i czwartym miejscu czynnik ten umiejscowiło odpowiednio: 26,7, 20,0 i 13,3% ankietowanych. Dla 26,7% badanych nie miał on znaczenia przy uruchamianiu nowych kierunków kształcenia.

Zapotrzebowanie na specjalistów danego zawodu/profilu zgłaszane przez pracodawców i przejawiające się dużą liczbą ofert pracy wskazywane było jako najistotniejsze przez co trzeciego badanego. Również 33% wskazywało ten czynnik jako

drugi w kolejności. Na miejscu trzecim w uporządkowaniu czynnik ten został sklasyfikowany przez 13,3% badanych. Dla 20% respondentów nie miał on znaczenia.

Potrzeba uatrakcyjnienia i poszerzenia oferty kształcenia zawodowego szkoły była wskazywana przez niemal połowę ankietowanych jako najważniejsza. Na drugim i trzecim miejscu w kolejności czynnik ten był podawano 26,7% ankietowanych.

Przewidywanie przyszłych zmian katalogu zawodów deficytowych i nadwyżkowych na rynku pracy i chęć adaptacji do zmieniających się warunków pracy było wymieniane jako najważniejsze przez 6,7% respondentów. Dla 33% badanych czynnik ten znajdował się na drugim miejscu czynników istotnych. Na trzeciej pozycji umiejscowiło go 13,3% ankietowanych. Dla 40% badanych nie miał on znaczenia.

Ponadto zarządzający szkołami jako dodatkowy czynnik mający znaczenie przy podejmowaniu decyzji o wprowadzeniu nowego kierunku kształcenia wskazywali również kwalifikacje zawodowe nauczycieli pracujących w szkole.

Analizując czynniki pod względem kierunku kształcenia, dostrzegamy, że dla kierunku technik informatyk i mechatronik najistotniejsza była moda na dany kierunek oraz jego popularność wśród kandydatów ubiegających się o przyjęcie do ponadgimnazjalnej szkoły zawodowej. Na drugim miejscu wskazywano zapotrzebowanie na specjalistów danego zawodu/profilu zgłaszane przez pracodawców i przejawiające się dużą liczbą ofert pracy.

Zapotrzebowanie na specjalistów danego zawodu/profilu zgłaszane przez pracodawców i przejawiające się dużą liczbą ofert pracy ponadgimnazjalne szkoły zawodowe wskazywały jako najważniejszy czynnik przy tworzeniu kierunków: technik hotelarstwa, technik informatyk, elektromechanik, technik handlowiec i monter mechatronik.

Potrzeba uatrakcyjnienia i poszerzenia oferty kształcenia zawodowego szkoły była podkreślana przy tworzeniu następujących kierunków: technik organizacji usług gastronomicznych, technik architektury krajobrazu, technolog robót wykończeniowych w budownictwie, technik ekonomista, technik ochrony środowiska.

3. Zawodowe przygotowanie absolwentów

Bardzo często w badaniach dotyczących rynku pracy zwraca się uwagę na duże znaczenie zajęć praktycznych i praktyk zawodowych w przygotowaniu absolwentów do wymagań tego rynku. Dlatego również w ramach prowadzonych badań dokonano analizy sposobów realizacji tych zajęć w ponadgimnazjalnych szkołach zawodowych regionu wałbrzyskiego. Ankietowane szkoły zostały poproszone o określenie udziału określonych podmiotów w realizacji zajęć praktycznych i praktyk zawodowych.

W większości zasadniczych szkół zawodowych (83% ogółu ankietowanych) zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe realizowane są w ramach współpracy z jednym podmiotem. W 17% zasadniczych szkół zawodowych, które odpowiedziały

na ankietę, organizacja zajęć praktycznych i praktyk zawodowych ma charakter łączony, np. w ramach warsztatów i pracowni technologicznych (40% zajęć) oraz praktyk w zakładach pracy (60% zajęć), na warsztatach i w pracowniach technologicznych (90% zajęć) oraz praktykach i stażach zagranicznych (10% zajęć), w ramach warsztatów i pracowni technologicznych (40% zajęć), w Centrach Kształcenia Praktycznego (10% zajęć) i praktykach w zakładach pracy (50% zajęć), w Centrach Kształcenia Praktycznego (CKP) (85% zajęć), zakładach pracy (10% zajęć) i praktykach oraz stażach zagranicznych (5% zajęć).

W połowie ankietowanych techników zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe realizowane są w ramach współpracy z jednym podmiotem. Jeżeli zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe prowadzone są we współpracy z różnymi podmiotami, to w układzie pół na pół realizowane są one w 50% przypadków i dotyczą współpracy z CKP oraz zakładami pracy. Rzadko (5% przypadków) odnotowano łączenie praktyki na warsztatach i w pracowniach technologicznych z praktykami i stażami zagranicznymi. Inne proporcje godzin zajęć dotyczą łączenia warsztatów i praktyk w zakładach pracy (podano w %): 90/10, 80/20, 60/40, 50/50.

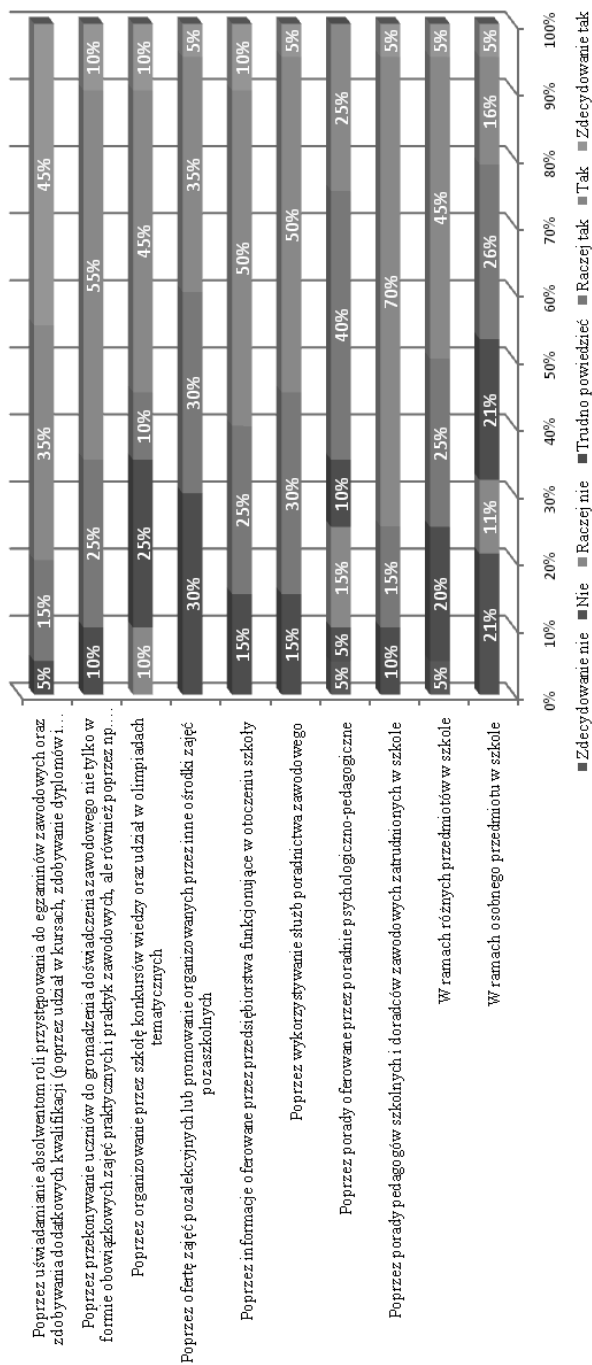
W 27% analizowanych techników zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe były prowadzone we współpracy z trzema podmiotami w następujących kombinacjach (podano w %): warsztaty, CKP i przedsiębiorstwa (70/20/10, 60/30/10, 50/30/20), warsztaty, CKP oraz praktyki i staże zagraniczne (30/50/20 lub 20/60/20), CKP, przedsiębiorstwa oraz praktyki i staże zagraniczne (50/45/5).

Ponadto w 10% ankietowanych placówek w ramach realizacji praktyk zawodowych odnotowano współdziałanie między warsztatami i pracowniami technologicznymi, CKP, zakładami pracy i realizacją praktyk oraz staży zagranicznych (w procentowych relacjach udziałów godzin: 50/10/30/10 oraz 50/10/20/20).

W technikach uzupełniających praktyki i zajęcia praktyczne realizowane są najczęściej w zakładach pracy (62% szkół). Udział praktyk realizowanych w CKP lub warsztatach i pracowniach technologicznych jest taki sam i wynosi 12,5%. Oznacza to, że 87,5% placówek prowadzi praktyki i zajęcia praktyczne wyłącznie w ramach jednego podmiotu. Jedynie 12,5% analizowanych zajęć realizowanych jest w ramach współpracy pomiędzy warsztatami i pracowniami technologicznymi a zakładami pracy.

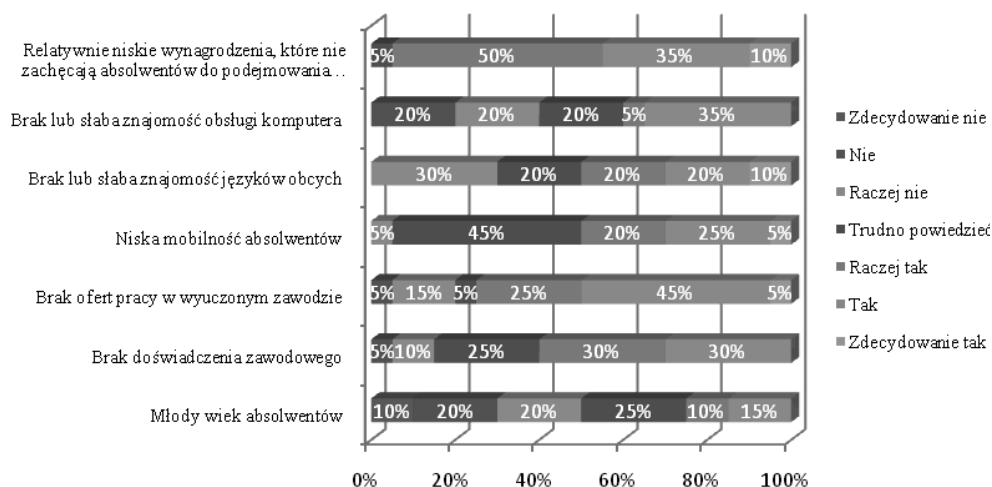
Jeżeli w szkołach policealnych prowadzono zajęcia praktyczne, to w 70% z nich były one prowadzone w zakładach pracy (90%) lub na stażach zagranicznych (10%), natomiast we współpracy warsztatów i pracowni technologicznych oraz zakładów pracy prowadzono praktyki w 26% przypadków (udziały godzin dla poszczególnych form: 80/20, 50/50). Połączenie staży zagranicznych i warsztatów oraz pracowni technologicznych realizowano w 4% przypadkach (w relacji 49/51).

Dyrektorzy ankietowanych szkół zostali również poproszeni o wyrażenie opinii na temat sposobów przygotowania absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych do wejścia na rynek pracy (zob. rys. 1).

Rys. 1. Ocena sposobów przygotowania absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych do wejścia na rynek pracy w regionie walbrzyskim
 Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Według 70% ankietowanych przygotowanie to powinno być realizowane poprzez porady pedagogów szkolnych i doradców zawodowych zatrudnionych w szkole. Wysoki procent wskazań uzyskały również takie możliwości, jak przekonywanie uczniów do gromadzenia doświadczenia zawodowego nie tylko w formie obowiązkowych zajęć praktycznych i praktyk zawodowych, ale również poprzez np. łączenie nauki z pracą (choćby dorywczą, wakacyjną) i zapewnienie absolwentom staży w wyuczonym zawodzie. Ponadto często wskazywano takie działania jak wykorzystywanie służb poradnictwa zawodowego znajdujących się w urzędach pracy oraz udzielanie informacji przez przedsiębiorstwa funkcjonujące w otoczeniu szkoły. Jako istotne bariery wejścia absolwentów na rynek pracy wskazano (odpowiedź „raczej tak”, „tak” i „zdecydowanie tak”) następujące czynniki (zob. rys. 2): niskie wynagrodzenie – 95% ankietowanych, brak ofert pracy w wyuczonym zawodzie – 75% ankietowanych, brak doświadczenia zawodowego – 60% ankietowanych, niską mobilność absolwentów – 50% ankietowanych, brak lub słabą znajomość języków obcych – 50% ankietowanych, brak lub słabą znajomość obsługi komputera – 40% ankietowanych.

Rys. 2. Ocena czynników mogących stanowić istotne bariery wejścia absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych na rynek pracy w regionie wałbrzyskim

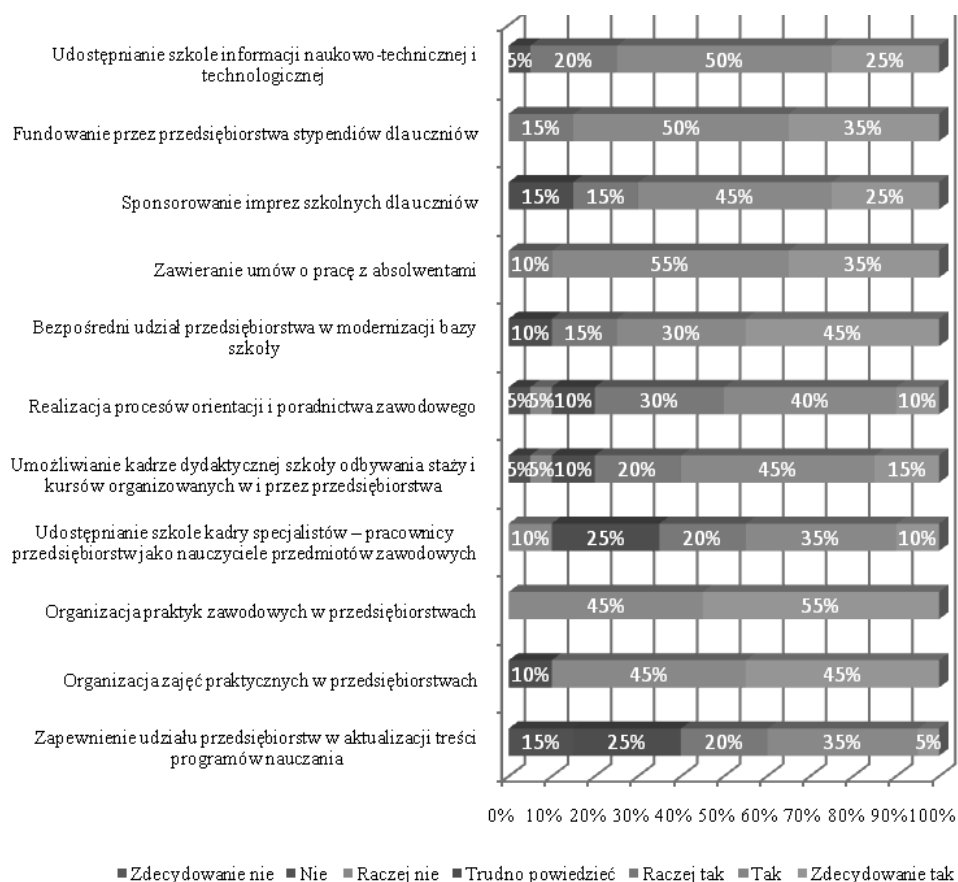
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

4. Współpraca z przedsiębiorstwami i Powiatowymi Urzędami Pracy (PUP)

Jedną z płaszczyzn oddziaływania ponadgimnazjalnych szkół zawodowych na lepsze przygotowanie absolwentów do wymogów rynku pracy jest organizowanie

współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami. Zajęcia aranżowane we współpracy z przedsiębiorstwami mają duży wpływ na jakość kształcenia i umożliwiają przyszłym absolwentom stosunkowo szybkie poznanie lokalnego rynku pracy.

Z przeprowadzonych w zakresie współpracy z firmami badań wynika, że tylko stosunkowo niewielka cześć szkół nie współpracuje z przedsiębiorstwami z regionu (16%). Z jednym zakładem współpracuje 5% ankietowanych szkół, z kilkoma 47%, a z kilkunastoma 32%. Przeważająca większość taką współpracę podejmuje i, co ważniejsze, ocenia ją pozytywnie.

Rys. 3. Formy współpracy z przedsiębiorstwami w opinii ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w regionie wałbrzyskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

W opinii większości szkół ich współpraca z przedsiębiorstwami winna opierać się głównie na (wyszczególniono te formy współpracy, dla których procent wskazań odpowiedzi pozytywnych był równy bądź przekroczył 90%): organizacji praktyk za-

wodowych w przedsiębiorstwach, zawieraniu umów o pracę z absolwentami, fundowaniu przez przedsiębiorstwa stypendiów dla uczniów, organizacji zajęć praktycznych w przedsiębiorstwach, bezpośrednim udziale przedsiębiorstwa w modernizacji bazy szkoły. Oceny pozostałych aspektów współpracy szkół z przedsiębiorstwami zestawiono na rysunku 3.

Respondenci nie bez przyczyny podkreślali znaczenie zajęć praktycznych i praktyk zawodowych w przedsiębiorstwach. Ich zdaniem znajduje to bezpośrednie odzwierciedlenie w jakości przygotowania zawodowego absolwentów. Większość z nich jest również przekonana, że zajęcia i praktyki w przedsiębiorstwach pozwalają na dostosowywanie treści kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy (zob. rys. 4).

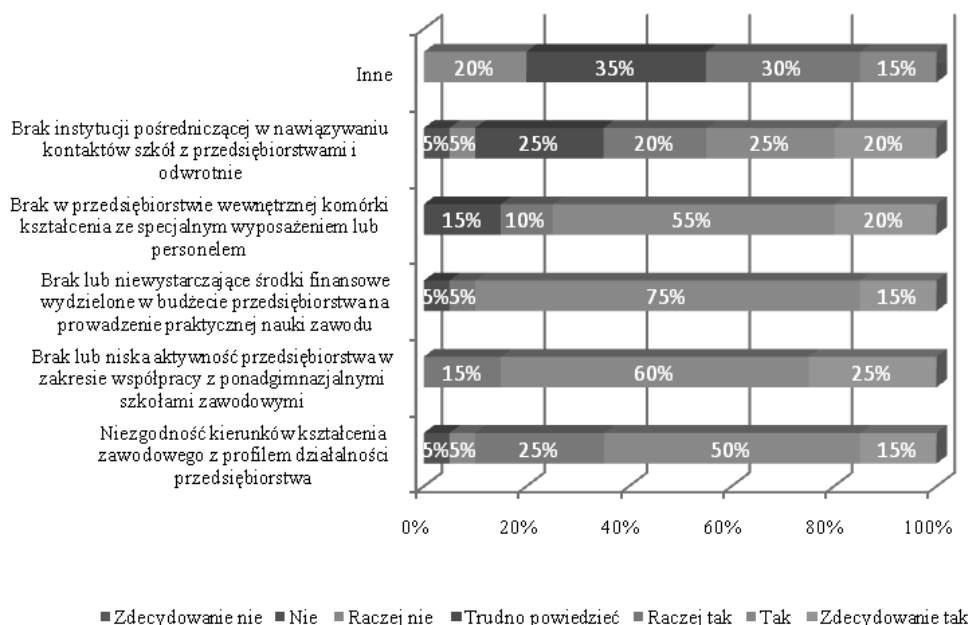
Rys. 4. Ocena wpływu kształcenia praktycznego w przedsiębiorstwach na wybrane aspekty funkcjonowania rynku pracy w regionie wałbrzyskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Wiele aspektów współpracy szkół i przedsiębiorstw mających zdaniem respondentów istotny wpływ na jej skuteczność jest aktualnie realizowanych. Wśród wymienionych przez badane szkoły znalazły się m.in. takie jak: współpraca z pracownikami przedsiębiorstwa w zakresie poszukiwania ofert pracy, aktywny udział w organizacji dnia drzwi otwartych, spotkania informacyjne z przedsiębiorstwami (dotyczące zmian w prawie, ofert pracy itp.), udział w akademiach i jubileuszach, konferencje i seminaria organizowane przez producentów i dostawców, wycieczki przedmiotowe i zawodoznawcze, pomoc lub praca uczniów przy organizacji imprez u pracodawców, warsztaty dotyczące technologii i materiałów organizowane na te-

renie szkoły przez firmy, udział w targach pracy organizowanych przez pracodawców (w tym np. organizacja forum hotelarskiego mającego na celu omówienie potrzeb lokalnego rynku pracy i oczekiwań pracodawców co do absolwentów danego zawodu), korzystanie z doradztwa technicznego specjalistów branżowych, realizacja wspólnych projektów i współpraca przy realizacji programów UE, organizowanie wakacyjnych staży zawodowych dla uczniów, sponsorowanie imprez szkolnych, praca w komisjach podczas konkursów zawodowych.

Respondenci zostali również poproszeni o wskazanie czynników, które mogą utrudniać ich współpracę z przedsiębiorstwami. Według ankietowanych pierwszorzędne znaczenie wśród wymienionych czynników odgrywają (łącznie odpowiedzi „tak” i „zdecydowanie tak”): brak lub niewystarczające środki finansowe wydzielone w budżecie przedsiębiorstwa na prowadzenie praktycznej nauki zawodu (90% wskazań), brak lub niska aktywność przedsiębiorstwa w zakresie współpracy z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi (85% wskazań). Ocenę znaczenia pozostałych czynników wyszczególniono na rysunku 5.

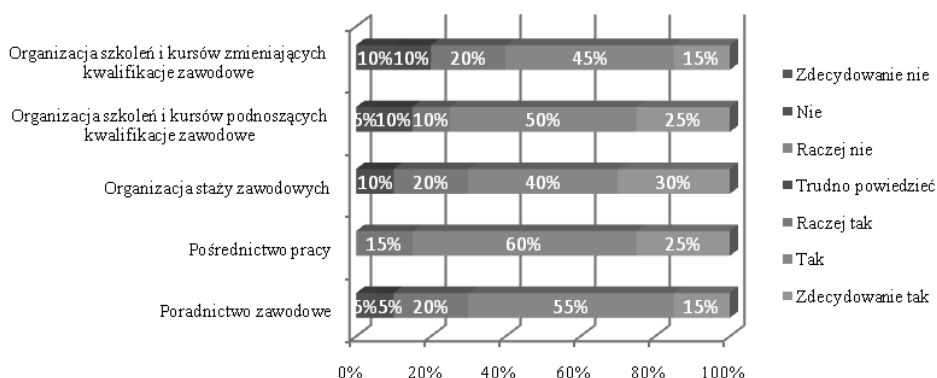

Rys. 5. Ocena czynników wpływających na utrudnienie współpracy ponadgimnazjalnych szkół zawodowych z przedsiębiorstwami w regionie wałbrzyskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Szkoły, poza przedsiębiorstwami, współpracują również z PUP (taką współpracę potwierdziło 68% badanych szkół). Współpraca ta jest oceniana pozytywnie w 50%, raczej pozytywnie w 33%, a zdecydowanie pozytywnie w 17%.

- Jako zdecydowanie niezbędne formy współpracy z PUP respondenci wskazali:
- poradnictwo zawodowe i organizację szkoleń i kursów zmieniających kwalifikacje zawodowe (po 15% wskazań),
 - organizację szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe i pośrednictwo pracy (po 25% wskazań),
 - organizację staży zawodowych (30% wskazań).
- Szczegółowe oceny ważności form współpracy szkół z PUP zaprezentowano na rysunku 6.

Rys. 6. Formy współpracy z PUP w opinii ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w regionie wałbrzyskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Należy podkreślić, że wszystkie formy współpracy z PUP wskazywane przez szkoły jako niezbędne są rzeczywiście realizowane w regionie wałbrzyskim. Badane szkoły wymieniły bowiem następujące formy aktualnej współpracy: organizacja staży zawodowych dla absolwentów, współpraca i spotkania z doradcami zawodowymi, wymiana informacji na temat rynku pracy (np. zawodów deficytowych, analiz ofert pracy), organizacja kursów dla osób bezrobotnych, udział w konferencjach, organizacja warsztatów związanych z poszukiwaniem pracy, współpraca przy otwieraniu nowych kierunków kształcenia, organizacja targów i pośrednictwa pracy, realizacja projektów edukacyjnych, organizacja spotkań i przeprowadzenie zajęć z zakresu orientacji zawodowej, spotkania młodzieży ostatnich klas z przedstawicielami PUP.

5. Promocja przedsiębiorczości

Skuteczne poszukiwanie pracy przez absolwentów oraz aktywne i właściwe kształtowanie własnej kariery zawodowej to jeden z najważniejszych celów promocji przedsiębiorczości w ponadgimnazjalnych szkołach zawodowych. Wiedza z tego

zakresu pozwala również m.in. na odnalezienie się na rynku pracy poprzez założenie własnej działalności gospodarczej. Taka postawa wśród absolwentów wymaga jednak odpowiedniej wiedzy, dlatego szczególnego znaczenia nabiera właściwa edukacja z podstaw przedsiębiorczości w ramach szkolnictwa zawodowego (ponadgimnazjalnego).

W celu promocji przedsiębiorczości w ankietowanych szkołach regionu wałbrzyskiego zrealizowano od 2004 r. niemal 50 programów. Najwięcej z nich, bo 50%, stanowiły programy o charakterze krajowym. Pozostałe miały najczęściej wymiar lokalny (30%) bądź regionalny (13%). Reszta programów realizowana była głównie na poziomie ankietowanych szkół. W programach uczestniczyło ok. 5 tys. młodzieży.

Do najczęściej wymienianych programów należą: współpraca z Młodzieżową Fundacją Przedsiębiorczości w ramach programów: Moje Finanse, Ekonomia w szkole, Uczeń konsumentem, Reklama mojej firmy, Państwo a gospodarka rynkowa, ponadto program Jak działa moja Gmina, warsztaty Sztuka sprzedaży, ogólnopolski Dzień Przedsiębiorczości, konkurs Najlepsze Młodzieżowe Miniprzsiębiorstwo Produkcik Roku, ogólnopolski konkurs Moje finanse – z klasy do kasy, ogólnopolski (oraz dolnośląski i wałbrzyski) Konkurs Wiedzy o Gospodarce i Turystyce, projekt szkoleniowy Masz prawo – ogólnopolska edukacja młodych konsumentów, dni mobilności pracowniczej, konkurs Biznes junior, szkolna internetowa gra giełdowa, Szkolny Klub Młodego Biznesmena, Szkolne Forum Ekonomiczne, warsztaty (uproszczone formy księgowości), targi edukacyjne, targi pracy, spotkania z przedstawicielami firm, program Unijny rynek pracy, zajęcia z przedsiębiorczości – Business Centre Club, lekcje z udziałem konsultantów – praktyków życia gospodarczego.

Realizacja wymienionych działań przebiega pod nadzorem szkoły (zwłaszcza kierownictwa, nauczycieli, doradców zawodowych), we współpracy m.in. z pracownikami PUP, Dolnośląskiej Agencji Rozwoju Regionalnego, Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, przedstawicielami zakładów pracy.

Ankietowane szkoły aktywnie uczestniczą również w programach finansowanych z funduszy unijnych. Szacuje się, że wymiernymi skutkami tych programów zostało objęte ok. 3,5 tys. młodzieży. Wśród programów, w których szkoły potwierdziły swoje uczestnictwo, znalazły się m.in.: programy Socrates Comenius i Leonardo da Vinci, programy finansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego (np. planowanie kariery zawodowej uczniów, organizowanie zajęć pozalekcyjnych, pomoc stypendialna dla uczniów z obszarów wiejskich), projekty finansowane z programu EQUAL, regionalne badania rynku pracy, wymiana uczniów i wyjazdy studyjne za granicę oraz staże międzynarodowe (m.in. w Irlandii, Bretanii).

Warto podkreślić, że udział ponadgimnazjalnych szkół zawodowych regionu wałbrzyskiego w programach finansowanych z funduszy unijnych pozwolił również na modernizację wyposażenia placówek szkolnictwa zawodowego. Wyposażono m.in. pracownie komputerowe i ośrodki egzaminacyjne, sfinansowano projekty dotyczące nauki języków obcych oraz zakupiono materiały szkoleniowe i dydaktyczne.

6. Podsumowanie

Trudno jest prowadzić jednolitą i spójną politykę edukacyjną, skoro zarówno zapotrzebowanie na bezrobotnych według grup zawodów, jak i brak ofert pracy dla wielu grup bezrobotnych, są w regionie wałbrzyskim zróżnicowane przestrzennie. Mimo wysokiego bezrobocia pracodawcy mają problemy ze znalezieniem specjalistów i wykwalifikowanych robotników, oferty pracy często rozmijają się z podażą pracowników na rynku pracy. Posiadanie zawodu poszukiwanego na rynku pracy nie zawsze stwarza szanse na zatrudnienie. Obok kwalifikacji formalnych dla pracodawcy istotne jest posiadanie doświadczenia zawodowego [*Czego (nie)uczą polskie szkoły...* 2008].

Firmy coraz częściej szukają osób wszechstronnie wykształconych, posiadających wiedzę i umiejętności z różnych dziedzin. Największe szanse na pracę mają i w przyszłości będą miały osoby, które potrafią szybko reagować na zmieniające się potrzeby pracodawców oraz są elastyczne i otwarte na zmiany dokonujące się na lokalnym rynku pracy. Wszystko to powinno się odbywać poprzez ciągłe podnoszenie kwalifikacji, czyli doksztalcanie oraz zdobywanie potrzebnych umiejętności.

Literatura

- Czego (nie)uczą polskie szkoły. System Edukacji a potrzeby rynku pracy w Polsce.* Fundacja FOR, Friedrich Ebert Stiftung, Warszawa 2008.
- Marszowski R., Tausz K., *Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych*, Dolnośląska Agencja Rozwoju Regionalnego, Wrocław 2005.
- Witkowski J. (red.), *Badanie aktywności zawodowej absolwentów w kontekście realizacji programu „Pierwsza praca”*, ASM, Kutno 2007.

VOCATIONAL EDUCATION IN THE REGION OF WAŁBRZYCH – RESULTS OF QUESTIONNAIRE SURVEY

Summary: The study presents questionnaire survey results carried out in vocational post-junior secondary schools of Wałbrzych region. The analysis of schools educational offer focused on comparing the education courses which are currently taught and planned in the nearest future. The forms of schools cooperation with regional small and medium sized enterprises were described. The assessment of factors influencing graduates' preparation to enter the job market was performed and the barriers of such an entrance were defined.